

Gaja Kos

Barbara Simoniti: Arčibald.

*Ilustrirala Suzi Bricelj.
Maribor: Založba Pivec, 2019.*

Leta 2012 je Barbara Simoniti zelo opazno in odmevno zakorakala na polje mladinske književnosti, in sicer z zajetno, razkošno knjigo *Močvirniki: zgodbe iz Zelene Dobrave*, ki jo je res imenitno ilustriral Peter Škerl. *Močvirnikom* je dve leti pozneje sledila nekoliko manj odmevna (kar ob pozornosti, ki je je bila deležna prva knjiga, niti ne preseneča) slikanica *Andrej Nespanec*, prav tako v duetu s Škerlom, tej pa ... tišina. Kar nekaj let je minilo brez pojavitve avtoričinega imena med sezname del za otroke in mladino, zdaj pa je tu njena jabolčna gosienica oziroma jabolčni zavijač Arčibald Jablanovec, junak ilustrirane knjige *Arčibald: nemir v Jablanovem Dolu*. Z njo se avtorica na neki način vrača k *Močvirnikom*, seveda predvsem z izbiro drobnejših, manj opaznih in pravzaprav kar nepričakovanih junakov iz živalskega sveta (v *Močvirnikih* so bili to žabe, močeradi, pupki, pajki, lazarji, vodni drsalci itd.) in natančnim popisom njihovega življenjskega okolja ter drobnih vsakdanjosti, pa tudi nenavadnosti in nepričakovanosti.

Zelo pomemben vidik, pravzaprav posebna vrednost avtoričinega pisanja je torej usmerjanje bralčevega pogleda na majhno, na videz nepomembno, pogosto spregledano. Pisanje Barbare Simoniti kaže (razkriva in opozarja), kako vse okoli nas vrvi od življenja, če si le vzamemo čas in dobro pogledamo: "Od daleč je vsaka krošnja videti kakor šopek rož, od

blizu pa na drevesih žužnja od nemirnega življenja, le pogledati je treba malo natančneje.”

Jabolčne gosenice verjetno povezujemo le s črvivimi jabolki, ki jim sledi slaba volja – komu bi padlo na pamet, da gre za stanovanjska jabolka, ki jih morajo stanovalci zelo skrbno izbrati, da bodo varna in dovolj velika za tešenje velike lakote? Ko Arčibald pride do svoje pete hiške, beremo takole: “Glodal je in dolbel in tesal in stružil in oblal in nič mu ni bilo odveč, čeprav je bilo delo naporno. Zlakotilo ga ni nikoli.” Kako priročno, kajne! Kdo bi pomislil na to, da s selitvami iz ene hiške v drugo, torej iz enega jabolka v drugega, gosenice merijo čas? “Po izglodanih hiškah potem merijo čas do konca poletja, vse do devete hiške in do Velike spremembe, ki nastopi za njo.” Aha, tukajle avtorica že napove nekaj usodnega, kar ves čas po malem visi nad življenjem gosenic, ki že od rojstva obvladajo obrt glodanja in jim zato ni treba hoditi v šolo. Avtorica jim je nadelala tudi zanimiva imena (Arčibaldu med drugim delajo družbo Bazilij, Engelbert, Evzebij, Evlalija) in jih oblekla v posebna oblačila – poletuše; jabolčni zavijači vsled velikega števila rok in nog namreč niso ljubitelji oblačil z rokavi in hlač. Njihove navade in njihov vsakdan so nasploh zelo natančno popisani: za jabolčne zavijače je značilen trojiški stisk rok, kar pomeni, da si sežejo v vse tri desne roke, imajo pa tudi svoj nabor kletvic, npr. “Gromski ogrizek!” in sploh različne variacije z ogrizkom. Enako velja tudi za pedica Kazimirja (več o njem v nadaljevanju), ki se ob neki priložnosti pridruša: “Uf, pri rjavem rampunklju, kaj takega pa še ne!” (Zavijači sicer nimajo pojma, kaj to je, a zveni jim imenitno.) Seveda (in na bralčevo srečo) zavijaški vsakdan tu in tam presekajo nepričakovani dogodki: hiško/jabolko gosenice Franciške poplavi, zaradi česar vsem grozi zamuda pri selitvi v naslednjo hiško in s tem zamuda v poletju (si lahko zamislite to strahoto?!), v njihovo sredo prinese tujca, lesno gosenico – brezovega pedica Kazimirja, ki se je namesto na brezi znašel na beličniku, kjer povsem oslabeled čaka na lesen obrok, ki bi ga spet spravil na noge. Ne samo da je revež ostal brez drevesa in brez hrane, za povrh se izkaže, da je tudi brez priimka! Seveda se povsem v človeški maniri ob njegovem prihodu takoj pojavijo ugibanja in strahovi, kdo je in kakšne namene ima, vendar se k sreči kmalu poležejo. Naslednja stvar, ki zamaje trdnost in zanesljivost vsakdana, je t. i. ptičja nevarnost, ki jo predstavlja taščica. In potem je tu še nekaj prijetnejšega, praznovanje Arčibaldovega rojstnega dne. Pa nenačrtovana selitev na Visoki jonatan, ki ji sledi seznanjanje z novimi sosedi in sprejetje nove funkcije – Arčibald med nekoliko mlajšimi in manj izkušenimi gosenicami namreč postane njihov “modrijan”. Tudi novo lokacijo pretrese prihod (velikanskega) tujca,

tokrat kačjega pastirja Huberta Potokarja, ki pa kaj hitro osvoji jabolčne navade – ne samo v prehranjevanju, tudi v izražanju brez težav preklopi iz mesojedega načina na vegetarijanskega: kletvico “pri mastni mušici” na primer spretno zamenja za “pri jabolčni muhi”. Na koncu dočakamo tudi na začetku omenjeno Veliko spremembo, ki se zares začne dogajati z Arčibaldovo izgubo lakote. Sledi ji zabubljanje, soočanje s spremembami, navajanje nanje in naposled – navdušenje ob čisto drugi pojavnosti obliki in ob povsem drugačnem načinu premikanja.

Prispeli smo torej od pomladi do jeseni, razvojni cikel od gosnice do metulja je zaključen, prav tako tudi knjiga. Kar osemindeset (sicer kratkih) poglavij se sliči za zgodbo o enem ciklu kar veliko in dejansko bi si tu in tam zaželeli malo hitrejšega tempa ali kakšen večji, bolj dramatičen oziroma bolj izvenserijski dogodek. Tu in tam se kakšna drobna informacija podvoji in del z opisovanjem daril za Arčibalda je res nekoliko razvlečen, pa tudi pesemska dela v končnih poglavjih sta pravzaprav povsem odveč, po drugi strani pa se določeni čar pisanja Barbare Simoniti skriva prav v upočasnjevanju, ki omogoča miren, počasen vstop v natančno domišljen svet jabolčnih zavijačev. Pri tem so avtorici nedvomno v prid simpatične domislice, predvsem pa jezikovna bravuroznost, s katero doseže, da tudi takrat, ko zgodba ni v ravno najbolj zanimivem momentu, enostavno uživamo v jeziku.

Knjiga *Arčibald: nemir v Jablanovem Dolu*, ki torej kaže nekaj vsebinskih sorodnosti z *Močvirniki*, sicer ne dosega njihove likovne in oblikovne razkošnosti, a bržkone v izhodišču tudi ni bila tako zasnovana. Takšne primerjave so seveda kar malo nepravilne, a kaj, ko se rado zgodi, da prva knjiga, sploh če je posebej uspela, še nekaj časa meče senco na tiste, ki ji sledijo. Vseeno – pogledati je treba širše. *Arčibald* je skrbno izvedena knjiga in ilustracije Suzi Bricej nas uspešno vpeljejo v svet jabolčnih zavijačev in njihovih znancev. Uvodna in zaključna dvostranska ilustracija sta še posebej lirični, prva ilustracija v poglavju *Strašna selitev* doda nekaj dramatičnosti, nekaj jih poskrbi za boljšo/lažjo predstavo, kakšni so videti jabolčni interierji, nekaj pa jih služi predvsem kot vizualna predstavitev likov, pri čemer prav gotovo ni bilo mačji kašelj spraviti gosnic s po tremi pari rok in nog v dovolj atraktivno oziroma prijazno, zanimivo, simpatično in, konec koncev, raznoliko obliko, da bralca pritegne in mu “pomaga” pri doživljanju njihovih značajev. Od tega je seveda vsaj deloma odvisno tudi to, ali bo bralec po branju doživljal naravo v novi luči, kar nenazadnje – in malo za hec – vključuje tudi črviva jabolka. Če bo znal pogledati z očmi, ki povsod odkrivajo življenje in zgodbe, je avtorici uspelo.